

Almond, David: **Deček, ki je plaval s piranhami**. Prev. Tadeja Spruk. Ilustr. Oliver Jeffers. Dob pri Domžalah : Miš, 2016. (Čiv). 243 str.

| P | 2. stopnja

sirote, osamljenost, pogum

Knjigo bi ponudila v samostojno branje učencem 2. triletja, vendar tudi starejšim učencem in celo odraslim bralcem. Učencem 1. triletja pa bi jo morda brala v nadaljevanjih ... Rada bi namreč, da jo spozna čim več bralcev. Zdi se mi izvirna in duhovita, bralno privlačna in literarno sveža, pronicljiva in prepričljiva, čeprav pravzaprav obravnava eno najbolj pogostih tematik literature, namreč, kako zbrati pogum, da svoje življenje oblikuješ in usmerjaš po svoje ... (Celo moj mož, ki je res izbirčen bralec in je prebral veliko dobrih knjig, jo je prebral na dušek in mi jo potem vrnil očaran do solz: »Dobra je!«)

Spodbude za branje:

- Pogovorimo se o tem, kaj je piranha. Informacije poiščemo v knjigah in/ali na spletu. (Krvoločna riba - menda jih je 30 vrst - ki živi v rekah Južne Amerike; jata njih menda lahko v trenutku ogloda kravo do okostja.) Bi bilo torej sploh možno plavati s piranhami, v akvariju, kot vidimo na naslovnici?! Preberimo knjigo!
- Po branju prisluhnem mladim bralcem: kaj bodo spontano pripovedovali? Na dogajalni ravni je to zgodba o osamljenem dečku Stanleyu (Stanu), ki je očaran nad zlatimi ribicami in zapusti dom zaradi krutosti strica Ernija, ki ima tovarno za konzerviranje rib. Najprej se zateče v zabavišni park, kjer z veseljem dela na stojnici za račko-s-kvačko gospoda Dostojevskega, nato pa sreča slovitega Panča Pirellija (Ribjo legendo, Ribarskega genija!) in ... ?! (Več na hrbtni strani knjige.)
- Kaj pa sporoča zgodba v prenesenem, v simbolnem pomenu? Morda je sporočilo strnjeno v tem stavku: *»...Vsak izmed nas mora imeti v sebi vsaj kapljico norosti ... lahko vsi postanemo nekaj posebnega, če si to le zapičimo v glavo.«* Tu pa že zastavim kakšno vprašanje, če je potrebno: Zakaj je Stanley živel pri teti in stricu? Zakaj se je stric lotil tovarne za konzerviranje rib? Kje in na kakšen dan je Stanley dobil zlate ribice, kako je ravnal z njimi in kako jih je občutil? Zakaj je Stanley zapustil strica in teto? Kaj vse je počel na stojnici za račko-s-kvačko? Kaj so morali igralci podpisati? Kakšna je Nitaša, hčerka gospoda Dostojevskega? Kaj se zgodi, ko Stanley sreča legendarnega Panča Pirellija? In kaj se zgodi, ko zve, da je bil tudi ta osamljen otrok in je vsa legenda o njem v resnici »kapljica norosti«, plod ogromno poguma in odločnosti? Morda je zdaj na mestu ta citat: *Zaploskajmo torej Stanleyu Pottsju. Dečku, ki je postal deček druge vrste. Mršavi fant, ki je odrasel sredi tegob, umazanih poslov in traparij, je imel dovolj poguma in drznosti, da je postal junak te zgodbe. Življenje se je razprlo pred njim. Noč za nočjo bo plaval s piranhami. Ne bodo ga požrle. Piranhe v resnici sploh niso tako nevarne – če gre seveda verjeti Panču Pirelliju. Morda bo čez čas Stan piranhe pustil za seboj in si poiskal nove izzive. Morda bo odpotoval k Amazonki in Orinoku. Morda bo odšel v Sibirijo ali Ashby de la Zouch.*

- *Vsekakor bo še naprej iskal nove priložnosti za rast in spet bo postal novi Stanley Potts. (str. 239)* Stanley ni postal le junak te zgodbe, ampak svoje življenjske zgodbe, v tem je »point«! Se strinjamo?
- Pa še ena plast je v pripovedi, in sicer avtorjevo vmešavanje, ki nam sporoča, da bi lahko zgodbo zasukal tako ali drugače, opozarja nas na podrobnosti idr. Imenitna literarna avtorefleksija!
- Prisotna je tudi zavest, kako zelo so nam potrebne zgodbe za lažje lažje preživetje (istočasno berem monografijo Brian Boyd, *O izvoru zgodb: Evolucija, mišljenje in fikcija* (Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2016), v kateri avtor »pojasnjuje, zakaj je pripovedovanje za človeško vrsto tako pomembno, kako se je človeški um oblikoval tako, da lahko ustvarja in razume zgodbe, in kako je mogoče tudi literaturo dodatno pojasniti skozi razumevanje biološko-kulturne evolucije človeške narave.«
- Smo še kaj pozabili? Najbrž, saj tako polnokrvno večplastno besedilo vsebuje mnogo prvin, ki se lahko razkrijejo zdaj temu zdaj onemu bralcu, in to glede na njihovo občutljivost, življenjske izkušnje in literarno razgledanost. Povejte, prosim, kaj vse ste še zaznali v besedilu!
- Kako pa se vam zdijo ilustracije Olivera Jeffersa? Zanima me, ali mlade bralce pritegnejo k branju, jim prispevajo k doživetju besedila, so jim všeč samepo sebi ... ?

Spodbude za nadaljnje branje:

V slovenščini imamo že dve deli britanskega avtorja Davida Almonda, Andersenovega nagrajenca 2010: *Mož s podstrešja* (Učila, 2000, 2004) in *Ime mi je Mina* (Miš, 2013). Bi ju prebrali?